

Pomniki przyrody w Podkowie Leśnej

Artur Tusiński
Lipiec 2015r.

Podstawa prawna

- Podstawą prawną tworzenia pomników przyrody w Polsce jest **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody z późn. zm.**
- Za pomnik przyrody mogą być uznane wg definicji ustawowej (art.41):
- pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, **okazałych rozmiarów drzewa**, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, **głazy narzutowe** oraz jaskinie.

Podstawa prawna

- **Z dniem 1 sierpnia 2009 r.**, zgodnie z ustawą z dnia 18 czerwca 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie, **Wojewoda Mazowiecki przekazał kompetencje w zakresie ustanawiania i znoszenia pomników przyrody Radzie Gminy(Miasta).**
- Do sierpnia 2009r istniał także tryb ustanowienia pomnika przyrody w drodze rozporządzenia wojewody. Przed przekazaniem powyższych kompetencji, w dniu 31 lipca 2009 r. Wojewoda Mazowiecki wydał rozporządzenie w/s ustanowienia pomników przyrody. Celem jego wprowadzenia było prawne usankcjonowanie obiektów przyrody, które ustanowione były jako pomniki przyrody w różnych okresach funkcjonowania ustaw dot. ochrony przyrody.
- Ustanowienie pomnika przyrody **od sierpnia 2009r następuje wyłącznie w formie uchwały rady gminy**, określającej nazwę danego pomnika, jego położenie, sprawującego nadzór, szczególne cele ochrony oraz zakazy właściwe dla tego obiektu.
- Uchwała wymaga uzgodnienia z regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

Zniesienie formy ochrony

- **Rada gminy może również znieść pomnik przyrody w drodze uchwały**, po wcześniejszym uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.
- Zniesienie formy ochrony przyrody następuje w razie utraty wartości przyrodniczych, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody, lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego lub zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego.
- Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody położonych na terenie powiatu grodziskiego w Podkowie Leśnej zostały ustanowione następujące pomniki przyrody (**429 drzewa i 3 głązy narzutowe**):

Wykaz pomników przyrody

Nr rejestru	Lokalizacja	Obiekt
142	Leśnictwo Podkowa Leśna	Dąb szypułkowy
143	Leśnictwo Podkowa Leśna	Dąb szypułkowy
151	ul. Ptasia 8 / Kukułek 10	Dąb szypułkowy
156	ul. Akacjowa 39/41	2 lipy drobnolistne
168	Al. Lipowa	200 lip drobnolistnych – aleja
173	ul. Kwiatowa 30	Dąb szypułkowy
225	ul. Borowin 5	1 dąb szypułkowy
506	ul. Kwiatowa 30	Dąb szypułkowy
507	ul. Kwiatowa/Paproci, działki leśne nr ew. 23, 25, 28,29 obr. 08	11 dębów szypułkowych
560	Leśnictwo Podkowa Leśna	Lipa drobnolistna
561	Leśnictwo Podkowa Leśna	124 lipy drobnolistne i grab pospolity
713	ul. Gołębia 1	6 sosen zwyczajnych
716	ul. Jana Pawła II, teren kościoła	Głaz narzutowy
717	ul. Jana Pawła II 7, teren kościoła	Głaz narzutowy
718	ul. Jana Pawła II 7, teren kościoła	Głaz narzutowy
721	ul. Kościelna	24 lip drobnolistnych – aleja
722	ul. Jana Pawła II	43 lip drobnolistnych – aleja
1037	ul. Sokola 2	Dąb szypułkowy
1054	ul. Akacjowa, przy stacji WKD	Brzoza brodawkowata
1155	ul. Bukowa 38	Buk pospolity (purpurowy)
1156	ul. Jeża 1	Lipa drobnolistna
1157	ul. Jeża 2	Lipa drobnolistna
1158	ul. Jeża	Lipa drobnolistna
1159	ul. Wierzbowa 1, róg Cichej	Dąb szypułkowy
1160	ul. Akacjowa 3	Dąb szypułkowy
1161	Uroczysko Zaborów	Brzoza brodawkowata
1206	ul. Jaworowa 23/25	Buk pospolity (purpurowy)
1207	ul. 11 listopada 10	Buk pospolity
1276	ul. Storczyków 40	Dąb szypułkowy

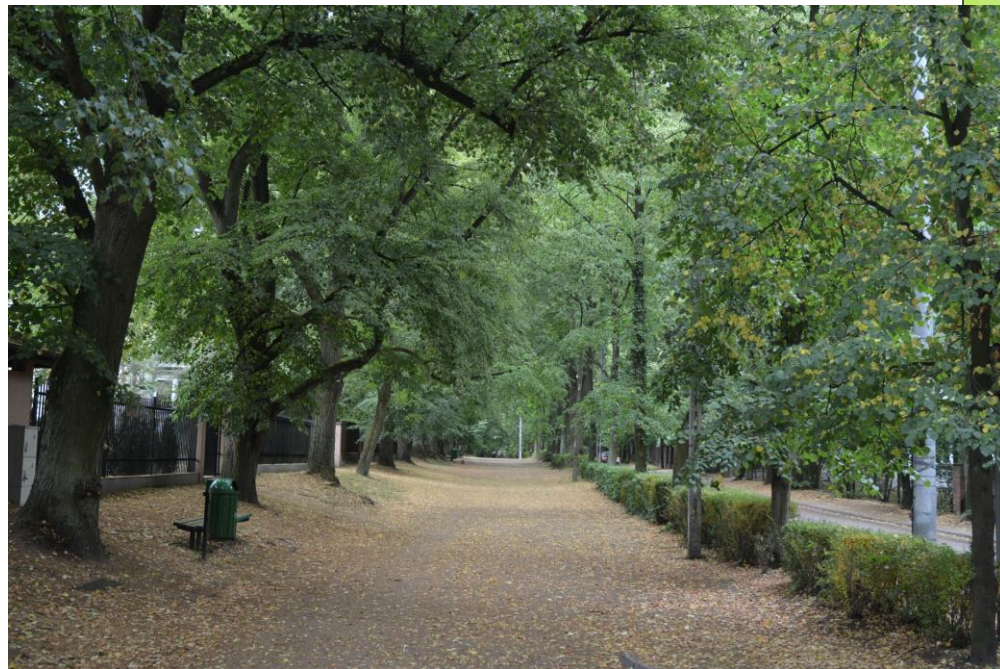
Kryteria

- Kryterium uznania drzewa za pomnik przyrody jest jego obwód mierzony na wysokości 130 cm od powierzchni ziemi. Obwody najbardziej pospolitych gatunków drzew stanowią dolną granicę dla drzew pomnikowych.

Kryteria – obwody gatunków

- Obwody gatunków rodzimych drzew stanowiące orientacyjne dolne granice dla drzew pomnikowych (wg Instrukcji o urządzaniu lasów w parkach narodowych i rezerwach przyrody wydane przez Ministerstwo Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego):
- czeremcha zwyczajna - 94 cm
- jabłoń - 94 cm
- jarzębina - 157 cm
- grab pospolity - 188 cm
- **brzoza brodawkowa - 219 cm**
- brzoza omszona - 219 cm
- klon jawor - 219 cm
- klon pospolity - 219 cm
- topola osika - 219 cm
- wiąz pospolity - 219 cm
- jesion wyniosły - 251 cm
- **buk pospolity - 314 cm**
- jodła - 314 cm
- **lipa drobnolistna - 314 cm**
- lipa szerokolistna - 314 cm
- modrzew europejski - 314 cm
- **sosna pospolita - 314 cm**
- świerk pospolity - 314 cm
- **dąb szypułkowy - 376 cm**
- topola czarna i biała - 376 cm
- wierzba biała i krucha - 376 cm

Czcionką pogrubioną zaznaczono gatunki objęte ochroną w Podkowie.

Uzasadnienie dla zniesienia ochrony (konkretne przypadki)

- Proponowane zniesienie formy ochrony pomników przyrody dla **4 dębów w Podkowie** (przy ul. Paproci).
- Drzewa są w złym stanie zdrowotnym. Stanowią one zagrożenie dla ludzi i mienia znajdującego się w pobliżu, co wynika z ekspertyzy wykonane przez firmę Centrum Dendrologiczne Sp. z o.o..
Oględziny i pomiary drzew wykonał prof. dr hab. inż. Marek Siewniak, który się specjalizuje w ekspertyzach dendrologicznych tego typu.
- Pozytywna opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska co do zniesienia ochronności z w/w drzew.

Ul. Paproci - pomniki przyrody

Wnioski z ekspertyzy

- **Drzewo nr 11**
- odległość od najbliższych zabudowań wynosi około 7 m.;
- wysokość drzewa 29.5 m, rzut korony 21 m. Korona drzewa sięga na budynek mieszkalny ;
- drzewo nie ma rezerwy wytrzymałości pnia na złamanie;
- zarówno ozorek dębowy, jak i huba siarkowa będą przyspieszały proces zgnilizny drewna;
- **drzewo jest niebezpieczne i uzasadniony jest wniosek o usunięcie.**

–**pień**: pień jest silnie wychylony od pionu, szablasty, liczne rany po amputacjach grubych gałęzi. Owocnik ozorka dębowego (*Fistulina hepatica*). Pień silnie wypróchniały – zgnilizna brunatna.

Fot. 7 - 8: Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) nr 11; owocnik ozorka dębowego (*Fistulina hepatica*). Kęś brunatnej zgnilizny. ul. Paproci, 8.10.2014

Wnioski z ekspertyzy

- **Drzewo nr 10**
- wysokość drzewa 32 m, rzut korony 24 m.;
- pień drzewa silnie wypróchniały, widoczna dziupla, występuje brunatna zgnilizna;
- **drzewo ze względu na sąsiedztwo budynku mieszkalnego powinno zostać usunięte.**

--pień: pień rozwidlony przy samej ziemi. Liczne rany po amputacjach, na ogół zalane kalusem. Pień silnie wypróchniały, widoczna dziupla i brunatna zgnilizna. Owocników nie ma. Sąsiedzi mówią o owocnikach ozorka dębowego i huby siarkowej.

Fot. 11 - 13: Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), nr 10; konstrukcja i stan pnia. ul. Paproci.

8.10.2014

Wnioski z ekspertyzy

- **Drzewo nr 9**
- wysokość 30 m, rzut korony 22 m ;
- pień: krzywy i butlowaty odziomek, wypróchniały, brunatna zgnilizna, na wysokości ok.4 m gniazdo szerszeni ;
- drzewo jest niebezpieczne;
- **drzewo ze względu na sąsiedztwo budynku mieszkalnego powinno zostać usunięte.**

–**korona:** korona resztkowa, wysoko osadzona.

–**pień:** krzywy i butlowaty odziomek. Na wysokości ok. 4m gniazdo szerszeni. Brunatna zgnilizna powodowana prawdopodobnie przez hubę siarkową.

Fot. 15 - 16: Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), nr 9; deformacja odziomka, nekroza z gniazdem szerszeni. ul. Paproci. 8. 10.2014

Wnioski z ekspertyzy

- **Drzewo nr 3**
- drzewo rośnie na działce zabudowanej;
- wysokość 27 m, korona 17 m. ;
- pień całkowicie wypróchniały, od odziomka po nasadę korony otwarte dziuple prowadzące do wypróchniałego wnętrza;
- na pniu resztki owocników huby siarkowej;
- widoczna działalność mrówki gmachówki;
- dąb jest drzewem niebezpiecznym, zagraża budynkowi mieszkalnemu na sąsiedniej działce;
- **drzewo jest niebezpieczne i uzasadniony jest wniosek o usunięcie.**

--**pień**: Pień całkowicie wypróchniał, od odziomka po nasadę korony otwarte dziuple prowadzące do wypróchniałego wnętrza. Na pniu resztki owocników huby siarkowej. Widoczna jest działalność mrówki gmachówki.

Dotychczasowe prace

- 2009 październik -**ekspertyza statyczna dwóch pomników przyrody** w Podkowie Leśnej wykonana zintegrowaną, bezinwazyjną metodą termometryczną Elasto- Inulino, Centrum Dendrologiczne Sp.z o.o. (dwa dęby szypułkowe ul. Borowin);
- Uchwała nr 195/XLII/2010 Rady Miasta Podkowa Leśna z dnia 24 września 2010 w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 31 lipca 2009 w sprawie ustanowienia pomników przyrody położonych na terenie powiatu grodziskiego (**zniesienie statusu z jednego pomnika przyrody dąb szypułkowy** ul. Borowin) Drugie drzew zostało zabezpieczone.
- 27.01 2010 **interwencyjne usuwanie zagrożenia przez Straż Pożarną pękniętej lipy** drobnolistnej pomnika przyrody za Urzędem Miasta.
- 2010 roku styczeń - **Opinia dendrologiczna** dotycząca stanu zdrowotnego i technicznego drzewa **lipy** drobnolistnej pomnika przyrody wykonana przez mgr inż. Wojciecha Dębskiego. Wykonano zabezpieczania drzewa
- 2010 roku - **Ekspertyzy dendrologiczne 300 pomników przyrody** Centrum dendrologiczne Sp. z o.o.o . Koszt ekspertyzy - 49434 zł brutto

Dotychczasowe prace

- 2010 roku. listopad -**Ekspertyza dendrologiczno - statyczna 40 pomników przyrody** rosnących w Podkowie Leśnej wykonana zintegrowaną ,bezinwazyjną metodą termometryczną Elasto- Inulino wykonana przez Centrum Dendrologiczne Sp. z o.o.o
Koszty ekspertyzy -55854zł
- **Drzewa wytypowano na podstawie wcześniejszej ekspertyzy i najgorszego stanu zdrowotnego**
- Są to drzewa, które wykazują, wg szacunkowej metody SIA, niską lub bardzo niską wytrzymałość pnia na złamanie lub budzą wyraźne objawy obniżonej stabilności w gruncie.

Przykłady pomników
w b. złym stanie:
Al. Lipowa

Przykłady pomników w b. złym stanie: ul. Jana Pawła II

Dotychczasowe prace –c.d

- Czerwiec - listopad 2011 roku **przeprowadzono kompleksowe prace pielęgnacyjne drzew- pomników przyrody** oraz zakup i montaż płotków z ogrodzeniem jednego pomnika przyrody - koszt 174.495zł
- 2013 roku lipiec -**Ekspertyza dendrologiczna** pomników przyrody **dwóch lip** drobnolistnych za Urzędem Miasta Podkowa Leśna wykonana przez Centrum Dendrologiczne Sp. z o.o. – 1230 zł
- 2014 roku sierpień- **Ekspertyza dendrologiczna** pomnika przyrody **dąb szypułkowy** ul. Borowin wykonana przez Centrum Dendrologiczne Sp. z o.o. – 600 zł. Firma na zlecenie Urzędu Miasta zabezpieczyła drzewo.
- 2014 roku październik- **Ekspertyza dendrologiczne 11 drzew** (m.in. na ul. Paproci) wykonana zintegrowaną ,bezinwazyjną metodą termometryczną Elasto- Inulino, przez Centrum Dendrologiczne Sp. z o.o. – 1722 zł

Prace bieżące

- Opracowanie strategii zieleni na terenie obszaru Trójmiasta Ogrodów wraz z opracowaniem inwentaryzacji zasobów przyrodniczych i koncepcji nowych nasadzeń - w ramach wspólnego projektu PTO – dofinansowanie ze środków norweskich 60% (termin do końca roku 2015r) koszt całkowity 83.000zł
- Istnieje pilna potrzeba podjęcia decyzji co do kierunku polityki gospodarki drzewostanem na terenie miasta.

Dziękuję za uwagę.

- W niniejszej prezentacji wykorzystano materiały fotograficzne z archiwum prywatnego.